

"EDINOST"
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec: f. 2.50, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece: f. 7.50, za pol leta: f. 12.50, za leto: f. 24.50. Na naročbe brez priložene naročilnice se ne jemlje ozir. Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 avc., izven Trsta po 3 avc. Sobotno večerno izdanje v Trstu 4 avc., izven Trsta 5 avc.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifu v petitu; za naslove z dobitimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navedenih vrstic. Poslana, osmrtnice in javnozahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker ne frankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upraviteljsko uradno pisarno: ulica Molino št. 3, II. nadst. Odpriete reklamacije so proste poštnine.

V edinosti je moč!

Dr. Ferjančič o programu nove vlade.

(Konec)

Jaz za svojo osebo sem o tem popolnoma prepričan. Ne vem, kaj si drugi mislijo, vsekako pa je ta dikcija nekoliko temna in zahtevali bodemo glede nje pojasnil od vlade, in če nam teh pojasnil ne da, kazala bodo njena dejanja, kako tolmači to točko. Istina je, da se doslej še nobena vlada in najmanj v parlamentu ni izrekla za tako predpravo jednega naroda pred drugimi; vsaka vlada si je bila svesta, da bi s tem kršila drž. osnovni zakon in izjaviti moram, kakor smo po številu majhen narod, od nas ne bo dobiti privoljenja, da imej kak narod več pravice od nas. Morda imajo Poljaki in tudi g. ministerski predsednik kot Poljak v tem oziru nemštvo ugodne nazore; lahko njim; pri uradih je notranji in zunanji uradni jezik poljščina, v šolah, začeni od vseučilišč pa do zadnjih vaških šol ima poljščina neoporečno veljavo. V takih razmerah se ni čuditi, če se v galiskem deželnem zboru zahteva več gojenje nemškega jezika.

Ako je pa kdo, kakor mi, vsak dan v nevarnosti, prihajajoči od nemškega jezika in od nemških sosedov, potem nam morate še dovoliti, da ostanemo v tem oziru nepristopni.

Dajte našemu jeziku pravice, ki so utemeljene in primerne njega razvoju, in prepričan sem, da bomo milejše sodili o stvari.

Na vsak način pa se bomo držali čl. XIX. in zahtevali enakopravnost narodov in ko bi prej ali slej prišlo do uredbe jezikovnega vprašanja v velikem stilu, ko bi prej ali slej prišlo do tega, da bi se reklo, naj se iz praktičnih, državnih ali uradnih ozirrov kakemu jeziku prizna kaka večja veljavnost, tako bomo mi tisti, ki kaj koncediramo, mi, ki smo zdaj vam enakopravni, in če mi koncediramo, gotovo ne bomo dali nikdar več, nego je neobhodno potrebno.

Ako pregledam še nekatere programove točke, moram izjaviti, da nam je program ugajal in da se pridružujem tistemu, kar je zlasti moj neposredni predgovornik rekel o vladni izjavi, da se bodo varovala v r s k a čutila, da se bo pri vzgoji otrok ozir jemal na versko naravno čutilo. Zadovoljilo nas je tudi, da je vlada obljubila, v gospodarskih stvareh se jednako ozirati na sever kakor na jug. To oziranje je povsem pravično in prišlo je le zategadelj v program, ker stoji na čelu vladi Poljak; sicer bi se moglo misliti, da se gospodarski poboljški zahtevajo samo za severovzhod. Popolnoma sem zadovoljen, da se je izrečno povdarjalo, da se bo ozir jemal tudi na jug. Ta dvorana odmeva pritožb o zanemarjenju juga. Dalmacija na kopnem niti nima zveze z državo, Istra in Primorska je zanemarjena, na Kranjskem je rešiti jako važna gospodarska vprašanja, o

katerih se tu vsako leto govori, katerih brez državne pomoči ni rešiti.

Konečno naj še izrečem nekaj besed o delavskem programu oziroma o jedni njegovi točki.

Mi smo odkritosrčni prijatelji reforme civilnopravnega reda, sodelujemo pri njej z veseljem in želimo, da bi se čim prej doglala in uveljavila; jedno pa vzbuja v nas strah in skrbno moramo paziti na to, ker skušnja nas je izučila, da se v reformi civilnopravnega reda oziroma v predlogah, ki so že postale zakon, z nobeno besedo ne omenja jezik, v katerem se bo pred sodiščem obravnavalo. Paziti moramo, ker sedaj veljavni nad sto let stari zakon v tem oziru kaj določa in je čudno, da sedaj, po več nego sto letih, naj zakon ničesar ne določa. Paziti moramo, ker smo sicer v nevarnosti, da izgubimo vse to, kar smo s tolikim trudom v tem oziru do danes si priborili.

Pri kraji sem. Vlada se nam je — jasno ni tega povedala, ali najbrž misli tako — ponudila za voditeljico. Če vse to izpolni, ker je v svojem programu obljubila, odkritosrčno in brez zadržka, in če svojemu programu ne daje drugega zmisa nego ga mi iz njega izjavamo, potem ne bomo ugovarjali nje vodstvu.

Vsekako pa moramo prej videti dejanja, moramo videti, kako bo vlada ta nam neugodni program izvrševala in po tem uravnomo tudi svoje postopanje. Upamo, da nas ne čaka zopetno razočaranje. (Odobrovanje.)

Politiške vesti.

V Trstu, dne 30. oktobra 1895.

O programu vlade izrekel je svojo odvažno besedo tudi tržaški — „Il Piccolo“ ter je zajedno gospodu grofu na krožniku predstavil vse, kakor pravi, skromne želje — gospoda so vedno skromni! — tržaških italianissimov. Naši gospodje in gospodarji so že taki: oni sicer ne ljubijo avstrijskih ministrov, vendar pa so vedno pripravljeni prejemati dobrote od istih. Da čujemo!

„Il Piccolo“ meni, da je naše javno položeno bolnik, a „Il Piccolo“ je zdravnik, ki tiplje bolnika za žilo. Kakor pa previden zdravnik neče prenažno postavljati drzne in dvomljive dijagnoze, tako tudi „Il Piccolo“ noče izreči končne sodbe o sedanjem političnem položaju ter spuščati se v prorokovanja. Le to se mu dozdeva že sedaj, da vlada ne bode hotela posebno povspeševati italijanske narodnosti, niti tega ne more verjeti, da bi hotela ugoditi najskromnim narodnim željam Italijanov. V svoje veliko tolažbo pa se nadeja, da jih pod sedanje vlado ne doleté taka neprijetna iznenađenja, kakršnih so doživeli Italijani v dobi koalicije. To svojo nado opira na izjavo grofa Badenija, da se ne bode pustil voditi od večine v parlamentu. Ako bi bil podal kje drugje — pravi „Il Piccolo“ — tako iz-

dila, je plakala. Danes teden so jo pokopali. Ta Zemecki! Ta ima mnogo na vesti. Nočem ga opravičiti, je že na pravici božji, ali...“ „Zemecki?“

„Vsekako; mar ne slišite kako donša sem veter to donenje kamenjskih zvonov? Ti zvoné Zemeckemu!“

„Za Boga! danes ali jutri bomo še čuli, da se je Touzetin s Kamenico vred pogreznil v zemljo. Je-li res, dedek, da je Zemecki umrl?“

„No, a kakošne smrti! Pravijo, da se je nalašč ubil.“

„Ubil?“

„Ta Zemecki, ki ni mogel najti pravega imena za revne ljudi, ki se jim je posmehoval, jih preziral, bil je prisiljen prositi podstrešja pri njih za sebe, Klarico in svoja

javo, padlo bi bilo ministerstvo še isti dan, ali v Avstriji je ta izjava najbolje varstvo narodnim interesom Italijanov. Parlamentarne večine v Avstriji niso bile nikdar prijateljice Italijanom, naj so bile že sestavljene po Slovanih ali Nemcih, nikdar niso bile naklonjene istim — — — zato ne, ker Italijanov je premalo, da bi jih poštevali v parlamentarni kuhinji.

Drugače bode z grofom Badenijem, ki hoče biti nezavisen od parlamentarnih večin. Novi ministerski predsednik ne bode nikdar prisiljen, da bi moral žrtvovati male velikim, in tako ne bode moral biti krivičen Italijanom.

Tako „Il Piccolo“. Oddahnimo se malo, kajti to ni šala, ako mora človek požirati hkratu toliko lažij, toliko neresnic in toliko hinavstva. Oddahnimo se in občudujemo drzno čelo „Piccolovih“ urednikov. Kajti res železno čelo mora imeti oni, ki se kar tako brez vsega srama postavlja proti znanim dogodkom in notoriški resnici. Na vsa ta hinavska zavijanja bi sicer lahko odgovorili v jedni sapi, da Italijani pri svojem malem številu ne bi bili nikdar mogli priti do tolike moči v teh južnih pokrajinah in do nadeladja nad slovansko večino prebivalstva, sestavljajočo v družbi z drugimi slovanskimi plemeni tudi večino v državi — ako bi bilo res, kar trdi „Il Piccolo“: da so bile namreč vse dosedanje parlamentarne večine nasprotnice Italijanom. Kakor rečeno: vse dosedanje položnje v teh južnih pokrajinah, gospodstvo italijanske manjšine in zapostavljenost slovanske večine v vseh strokah javnega življenja, dogodki iz najnovejših časov in vse naše, na tisoče dokazov podprte in do zadnje podrobnosti utemeljene pritožbe nam prijavijo: da je „Il Piccolo“ debelo lagal, ko je metal kamenje na svoje stare dobrotnike. Jeden sam pogled v Trst in na razmere po Istri nam zadoščuje, da se uverimo, kako malo vesti morajo imeti oni, ki govore o nekakem mučenstvu Italijanov v teh južnih pokrajinah. Vzlic temu pa, da je stvar jasna za vsakogar, ki ima oči za to, da vidi, hočemo vendar spregovoriti še par besed na hinavska izvajanja najslabšega ali vendar prvega in merodavnega glasila tržaških Italijanov.

„Il Piccolo“ pravi, da so bile vse dosedanje parlamentarne večine neprijateljice Italijanom. Kdor le površno pozna zgodovino našega ustavnega življenja, ta nam poreče takoj, da je to laž! Do leta 1879, do nastopa grofa Taaffe-a, gospodovali so v zbornici na Dunaju nemški liberalci — ti, tudi po „Piccolu“ samem opetovano priznani prijatelji in zavezniki Italijanov, koje prijateljstvo se je še posebno pokazalo povodom izgrediv po Istri na jedni strani, in ob celjskem vprašanju na drugi strani. Kratek intermezzo je bil nastal v letu 1870, ko je predsedoval ministerstvu grof Hohenwart; a ta se niti niti ni z nas Jugoslovane, kakor se tudi še danes bore malo briga za naše narodne težnje. Z grofom Taaffejem so prišli

otroka. Bil je revniši, nego ti reveži, pri katerih je prebival. Toda ljudje, videči njega blede lice, bôl in obup na čelu, pozabili so kmalo na davno zasmehovanje, sprejeli ga uljudno med-se, oskrbeli njegovi rodbini stanovanje njemu pak delo. Zemecki je pričakoval zasmeha, pa je našel sočutja, pričakoval masčevanja, a našel prijateljstva. In kolikor bolj je postajala žuljeva njegova roka, toliko bolj so se vaški reveži navezovali nanj. Sovraštvo preneslo se je na žida Benjamina. Zemecki je čutil težo svoje krivde; v največji revščini je še-le začel ljubiti Klarico in svoja otroke. Pa kolikor bolj jih je ljubil, toliko bolj je mislil na revno osodo, ki jo jim je pripravil. Pred nekolikimi dnevi bil je pri meni. Povprašal je, kedaj se povrne Ciril od vojakov. Takošnega vprašanja nisem prič-

sicer res tudi Slovani do časti, da so morali nositi dolžnosti in odgovornost parlamentarne večine, tradicije pa so ostale tudi na Primorskem nemško-liberalne, Slovonom neprijazne in Italijanom naklonjene. Drzno do skrajnosti je, ako laže „Il Piccolo“, da so bile tudi nemške večine neprijazne Italijanom. Mi vprašamo le: kako bi bilo danes na Primorskem, da niso Nemci s Schmerlingom na čelu podelili deželi Primorski takega volilnega reda, ki zagotavlja v Istri in na Goriškem manjšini gospodstvo nad ogromno večino? Da, čujte hinavci: ne sebi in svojim vrlinam, ampak le prijateljstvu nemških liberalcev se morate zahvaliti, da gospodujete še danes nad nami!!

In kaj naj rečemo, ko čujemo, kako iskreno prosi „Il Piccolo“ varstva za manjšine pred krivičnim postopanjem večin. Res studiti se nam mora tako hinavstvo, ako pomislimo, kako postopati italijanski večini z manjšinami v Poreču in Trstu!! In ako pomislimo še nadalje, da manjšina v Poreču predstavlja večino prebivalstva v deželi, zavreti nam mora res kri v žilah ob tolikem hinavstvu. Seveda: mi razumemo, kaj bi hoteli poštenjaki pri „Piccolu“: načelo varstva manjšini naj velja le tam, kjer so slučajno Italijani v manjšini, tam pa, kjer so oni v večini, pa naj bi ista smela teptati ne le pravice manjšine, ampak tudi — zakone!! Divno je zares, to pravicoljubje poštenjakov pri „Piccolu“! „Il Piccolo“ pravi, da Italijani v Avstriji so premali, da bi mogli računati na poštovanje, ali v svojih zahtevah segajo do glave — največim. Zato pa se le smejejo izjavi „Il Piccola“ o — pretirani zmernosti Italijanov. V narodnem pogledu imajo avstrijski Italijani ravno toliko — kolikor hočejo, avtonomna uprava jih v njih rokah, državne oblasti jih plokladajo na blazine — in vendar jočejo, da nimajo ničesar, da se jim krivica godi. Bog razume tako „zmernost“, mi je ne moremo! Ne, razumemo te italianissime: polasčevanje Slovanov jim negre tako hitro izpod rok, kakor bi hoteli, zato pa kriče, da se Italijanom krivica godi. Nikakor nimamo ambicije biti zagovorniki dosedanjih vlad, ali to pot jih moramo vzeti v svoje varstvo pred italijanskimi očitanji, kajti vemo, da dosedanje vlade niso krive, da poitalijančevanje ni še vspelo v toliko meri, kakor očitvidno želé — zmerni gospodje pri „Piccolu“.

Od gosp. grofa Badenija se nadejajo naši italianissimi, da jim ne bode delal krivice — to je, da ne bode oviral polasčevanja Slovencev. Nočemo ugibati sedaj, v koliko da je opravičena ta nada; ali spominjamo se, da je gospod grof zatrdil v svoji izjavi, da hoče čuvati in negovati v prvi vrsti avstrijsko tradicijo, zbok česar ga moramo vprašati: ali res dopusti, da bi se uničevali nositelji te avstrijske tradicije na

kova! Povedal sem mu, da ga pričakujem v začetku septembra, v dveh do treh tednih*.

„Dedek, ali ne veste, ali ima še Ciril rad Klarico?“ je povprašal.

„Klarico? Kaj bi vam to pomagalo? Ona je vaša žena.“

„A ko bi mene ne bilo?“

„Kako to?“

„No, ko bi Klarica bila udova?“

„Pustimo tako govorjenje in bodimo zadovoljni s svojo usodo!“

„Ali vendar, dedek! Kaj ko bi se po naključju ubil v kamenolomu, ker se nisem vaju tega dela, ali bi imel potem Ciril še Klarico rad?“

„Inu, naša dolžnost je, da skrbimo za udove in sirote. A Cirila poznate, da nima srca iz kamena.“ (Dalje prih.)

PODLISTEK.

Klarica iz farovža.

(Dalje).

„Kaj? Marjeta je umrla?“

„Ravno danes teden so jo položili za cerkvijo.“

„Revica.“

„Res, malo veselja je doživela na tem svetu. Mož se ji je ubil, bila je skoro beračica, a ko si je nekoliko opomogla v Kamenjskem farovžu, in začela se veseliti, da ima vsaj Klarico, katera ji bo stregla na starost, se je zopet prekanila. Ta Zemecki, ta Zemecki! Od te dôle, ko se je žid Benjamin preselil na njegovo posestvo, od te dôle, ko je postal Zemecki dninar, ter stanoval s Klarico v najeti hiši pri revnih ljudéh, hiala je Marjeta očividno. Koder-koli je ho-

Primorskem? Uverjen naj bo, da ne ozdravi našega bojnega življenja, ako se boče ravnal po dijagnozi zdravnikov, kakoršen je „Il Piccolo“.

Državni zbor. (Poslanska zbornica). Zbornica je rešila včeraj več peticij ter je razpravljala o poročilu odseka za kazenski zakon. Potem je razpravljala o sklepih gospodarske zbornice, zadevajajočih zakon o živilih. Na njeni predlog poslance Hoffmanna-Wellenhofa je izjavil minister Glanz, da se vlada resno bavi z obrtnim vprašanjem in da hoče prej ko mogoče predložiti novo k obrtnemu zakonu. V interesu države je, da se ohrani in ojači samostojni obrtni in delavski stan, ali pri tem je treba poštovati ves organizem človeške družbe, da ne bi trpela zmožnost za konkurenco. Zbornica je na to vsprejela nujni predlog posl. Hoffmanna, koji pozivlja vlado, naj do Božiča predloži zbornici novo k obrtnemu zakonu.

Slov.-hrvatski klub in Hohenwart. Dalmatinski posl. dr. Klaić je rekel te dni nekemu sotrudniku „Obzora“, da se členu „Slov.-hrvatskega kluba“ za sedaj ne vrnejo v Hohenwartov klub, on (Klaić) pa želi, da bi se razmere skoro razvile tako, da bi bila povrnitev mogoča. — Te dni pa se je dr. Ferjančič predstavil ministrskemu predsedniku grofu Badeniju. Pojasnila grofa Badenija so bila baje taka, da so se vsled istih baje jako zboljšale šanse za združenje obeh klubov.

Mi ne vemo drugega sveta, nego da zopet in zopet ponovimo: bodite previdni! Z obljubami nam ni pomagano, ni od strani Badenija ni od strani Hohenwarta. Obljub smo imeli že dovolj. Za nas Slovence ne sme biti odločilno to, da se z novim zistemom identifikuje grof Hohenwart, za naše poslance morajo biti odločilna le dejanja nove vlade. Ker pa teh še nismo videli, bilo bi najbolje — čakati. Sicer utegnejo tudi naši bivši nekoaliranci zabresti v stari greh, da bi sami podpirali protislovanski zistem.

Ministrski predsednik je sicer istega dne zatrdil tudi češkima poslancema Adameku in Stranskemu, da niti ne misli na to, da bi nasprotoval narodu češkemu, ali mislamo uverjeni, da bodo češki zastopniki čakali tudi dejanj. — Tako naj store tudi naši zastopniki!

Izvolitev dra. Luegerja županom dunajskim je za novo vlado za sedaj najvažnije vprašanje. Z jedne strani pritiska nanjo ogerski vsemožni upliv, z druge strani pa bi utegnile nastati usodepolne posledice za vlado, ako bi pokazala ravno ob tej priliki, da ne zna čuvati svoje samostojnosti nasproti objestnosti Madjarov. Bati se je tudi, da bode ob obnovljenju pogodbe z Ogorsko opozicija tem srditeža, ako zmaga madjarska volja tudi v tem čisto avstrijskem in Madjare nič brigajočem vprašanju izvolitve župana dunajskega.

O stvari se je baje včeraj posvetoval tudi Hohenwartov klub. Sklepi tega posvetovanja sicer niso znani, vendar je predrl v javnost, da členu tega kluba žugajo s posledicami ob razpravi pogodbe z Ogorsko, ako dr. Lueger ne bi dobil potrdila cesarjevega. Stvar pa je za vlado košljiva tembolj, ker utegnejo nastati velike demonstracije med prebivalstvom dunajskim, ako bi se pokazalo, da je volja Madjarov silnejša nego pa — volja onih, ki si žele županom dr. Luegerja.

Gališke razmere nam primerno ilustruje slučaj p. Stojalovskega. Pater Stojalovski bi je izmed tistih duhovnikov, ki propovedujejo bogatašem ter hodijo k ubogim v goste. Izdajal je dva poljudna lista, v katerih je preprostem kmetskemu ljudstvu odkrival namere in nakane njegovih tlačiteljev in izreševalcev. V tem pogledu ni šibal le plemeni-taše in žide, ampak tudi škofom ni prizanašal, ako so kot ljudje in politiki ravnali krivično in ljudstvu kvarno.

To je škofe bolelo in hoteli so se ga na vsak način iznebiti. Zapositi je moral, da ga sprejmejo v kako škofijo izven Galicije ter je vstopil tako kot duhovnik pod nadškofa Milnoviča v Baru v Črnogori; izprosil si je pa takoj pet let dopusta, da sme ostati v Galiciji ter nadaljevati svoje delovanje. Nadškof mu je ta dopust radovoljno dovolil ter pohvalil njegovo v resnici katoliško delovanje. Tako je ostal p. Stojalovski v Galiciji ter dobil celo blagoslov sv. Očeta za svoje delovanje baš v oni čas, ko so škofje gališki prepovedali svojim vernikom čitati in

naročiti njegove liste. Ker mu nikakor niso mogli z lepa do živga, (bil je pač zaprt jedenkrat sedem mesecev, jedenkrat deset dni zaradi žaljenja časti), obrnili so se na nuncija Agliardija na Dunaju, in ta mu je naložil, naj nemudoma odide v svojo škofijo. Ta nalog bil je prijavljen v uradnem listu gališkem, ter nam priča, v kaki zvezi so škofje, gališka in osrednja vlada in pa nuncij — ter razmerje med temi zavezniki — in preprostim ljudstvom in nje prijatelji in zagovorniki. Ker ima pa po naših veljavnih zakonih p. Stojalovskemu v prvi vrsti ukazovati njegov biskup (Episcopus proprius), od katerega ima še štiri leta dopusta, v drugi vrsti pa biskup onega kraja, v katerem živi sedaj (to je sedaj biskup Tješinski), ni mu treba pokoriti se nuncijevemu nalogu ter lahko ostane na svojem mestu, tlačnemu ljudstvu na korist, v strah in jezo njegovim tlačiteljem.

„Slov. Svet“.

Različne vesti.

† **Franz Ksaver Munič.** Dne 28. t. m. umrl je v Kastvu g. Fran Ks. Munič, načelnik občine Kastavske. Pokojnik bil je odličan rodoljub, jeden izmed onih, kakoršnih tužna Istra dandanes takó krvavo potrebuje. Munič legel je prerano v grob, kajti smrt ga je pobrala, ko je bil dosegel še le 57. leto. — Blag mu bodi večni san v domači zemlji!

Imenovanje. C. kr. namestnik v Trstu imenoval je zasebnega zdravnika v Čresu dr. Nikola Bajčiča sanitetnim koncipistom, dodelivši ga okrajnemu glavarstvu v Lošinju.

Nov zdravnik. Zdravnik dr. Filip Smolčič dobil je dovoljenje, da sme v tržaškem mestu vršiti zdravniško prakso.

Mestni svet tržaški imel je predsinočnem nejavno sejo. V isti je župan priobčil, da je c. kr. namestništvo razveljavilo na temelju določeb mestnega statuta imenovanje pristava nadzornišva javnih vrstov. (Kakor se naši č. čitatelji spominjajo, bila je ta služba navlašč ustvarjena za Carolija Rascovicha. Ured.) Zbor je vzel to priobčilo na znanje. Potem se je bavil zbor z namenovanjem šola za vežbanje bolniških postrežnikov ter je imenoval, premaknil in premestil nekatere učitelje in učiteljice izmed osebja na občinskih šolah. Izmed teh omenjamo: Vodjo ljudske šole v sv. Križu imenovan je učitelj Jakob Tenze (Tence?); dosedanji vodja iste šole, Anton Ciarigo (Čargo?), premeščen je v Škedenj, učitelj Ferdinand Starc pa v Barkovlje.

Praznik, ali vernih duš dan? Do tega vprašanja doveli so nas razni glasovi, ki so nekako škandalizirajo na tem, da priredi tukajšnje „Slovansko pevsko društvo“ koncert na dan 2. novembra. Čujejo se ugovori češ, da je to žaljenje katoliškega verskega čuta že v jednostavnem dejstvu, da naj bi se ljudstvo razveseljevalo dne 2. novembra pri koncertu, namesto, da bi se v molitvi spominjalo pokojnikov. — „Slovansko pevsko društvo“ nas prosi, da pojasnimo to stvar onim, kateri ne poznajo tržaškega koledarja. Tej želji ustrezamo drage volje. Dan 2. novembra je za Trst praznik, kajti tega dne slavi se god patrona tržaškega, mučenika sv. Justa. Spomin na mrtve, ali takozvani dan vseh vernih duš pa se obhaja v Trstu — tudi cerkveno — dne 3. novembra (letos po naključju v nedeljo). Kdor torej hoče v Trstu dne 2. novembra praznovati, ima vso pravico do tega, ker praznuje celo tržaška Cerkev; kdor pa hoče obhajati tega dne „vernih duš dan“ (kakor po drugih pokrajinah) — svobodno mu je.

Družbi sv. Cirila in Metoda darovali so nadalje in izročili starosti dru. Gregorinu namesto venca na grob pokojnemu bratu Sokolu Tugomiru Pretnerju: po 2 kroni Anton Počkaj, J. Klemenc, A. Kalister, E. Lampe F. Polić, krčmar Vodopivec, Nečitljiv, N. N., I. M., dr. M. Pretner, in dr. M. Truden; po 1 krono: Aljandić, N. N. Ivan Klun, Krže in N. N.; 6 kron: N. N., 60 stot.: Anton G.; po 40 stot.: J. Mikota, Ivan Kocmur, Nečitljiv in J. Furlanč; po 20 stot.: Miha Plaper in Josip Prelec Ukupno 30 kron 80 stot. Ako prištejemo že izkazanih 45 kron, 70 stotink, nabralo se je dosedaj vsega 76, kron 50 stotink.

Primorska vojaška veteranska deželna zveza. Na izrednem občenem zboru veteranskih društev dežele Primorske, dne 27. t. m.

zasnovala se je — po vzgledu enakih društev drugih dežel — deželna zveza ter je izvolila svojim zastopnikom tajnika vojaškega veteranskega društva tržaškega, g. Rudolfa Arminga in mu zaukazala, naj je zastopa pri občenem zboru na Dunaju gledé osnovanja centralne zveze veteranskih društev vse monarhije.

Predsednikom društev v deželi Primorske bil je jednoglasno proglašen predsednik tukajšnjega veteranskega društva, g. Rudolf Mahorič. — Pri omenjenem občenem zboru bili so jednoglasno izvoljeni častnimi udi onih 8 rednih udov, ki so zopet oživel ži umirajoče tukajšino veteransko društvo.

Obče izobraževalno, pravavarujoče in podporno delavsko društvo v Trstu sklicuje izredni občni zbor na dan 2. novembra t. l. v prostorih gostilne št. 4 v ulici Economo.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika;
2. Poročilo tajnika po zapisniku;
3. Volitev novega odbora;
4. Razprava o namenu in koristi tega društva;
5. Razni nasveti in predlogi;
6. Vpisovanje novih članov.

Delavci v Trstu! Delavski stan se zbira v društva po vsem svetu, tako tudi pri nas v Avstriji, le Trst je v tem zadnji. Vendar spoznavate šami, da se vam ne godi tako, kakor bi želeli vi. Plačilo, delavni čas in vaša stanovanja so v nerazmerju z vašim trudom in potrebami. Posamični delavec nima moči, združeni pa lahko veliko dosežete. Nova volilna reforma bode se ozirala tudi na delavca, če jo bode razumel. Delavska društva proti nezgodam in tudi podpora društva imajo veliko pomanjkljivosti. Delavci! Vi morate v društvih in shodih pretresovati svoje želje in potrebe, da iste pridejo v javnost. Zato pa opustite dosedanji strah in malomarnost, ter pridite v polnem številu k občenemu zboru ter upišite se v društvo, katero je le za vas ustavljeno in zagovarja le vaše delavske koristi. Odbor.

Pevski zbor bratovščine družbe sv. Cirila in Metoda bode, počenši s 4. novembrom t. l., imel svoje redne vaje: ob ponedeljkih zasopran in alt, ob sredoah za tenor in bas ter ob petkih skupno, vsakikrat ob 7. uri zvečer v šoli družbe sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu — Pevci, kateri želé pristopiti k zboru, naj se ob naznačenih urah oglasijo pri pevovodji.

Pevsko društvo „Zarja“ v Rojšanu bode imelo v nedeljo dne 3. novembra t. l. ob 11. uri predp. svoj redni občni zbor z običajnim vsporedom v prostorih gostilne g. J. Katalana. **Plesne vaje pri „Tržaškem Sokolu“.** Bratom „Sokolom“ in slavnemu občinstvu javljamo, da v nedeljo dne 3. novembra ne bode plesne vaje, ker se tega dne v Trstu obhaja „vernih duš dan“. Pač pa bodo plesne vaje jutri, v petek dne 1. novembra ob določeni uri.

Odbor akad. društva „Slovenja“ se je pri I. občenem LIV. tečaja dne 25 okt. 1895. sledeče sestavil: Predsednik: cand. med. Ivan Oražen; Podpredsednik: stud. iur. Viktor Sušnik; Tajnik: stud. phil. Josip Reitsner; Blagajnik: stud. iur. Ivan Vrandić; Knjižničar: stud. phil. Fran Goršič; Arhivar: stud. phil. Stanko Beuk; Gospodar: stud. techn. Ignacij Šega; Odbor. namestnika: stud. iur. Karol Steflin in stud. phil. Fran Jesenko.

Iz Ljubljane. O izpraznenju barak piše „Slov. N.“: Kljub skrajno neugodnemu vremenu prebiva še okolo 500 oseb v raznih barakah. Ker z ozirom na bližajoči se konec stavbinske dobe pač ni pričakovati, da bi se popravili stanovanj za toliko ljudi, sklenil je mestni magistrat, da se imajo barake izprazniti čim prej, za one pa, ki bi ostali brez strehe, poskrbeti je začelo stanovanj v bivši sladkorni tovarni na Poljanah. Topništvo je izpraznilo, kakor znano, takozvano meščansko vojašnico in tam se je nastanilo že mnogo obitelji. Nadejati se je torej, da najdejo vsi prebivalci barak na ta način zavetja pred bližajočo zimo. —

O uradih v barakah pa nam pišejo iz Ljubljane: V barako za deželno vlado krausko preselili so se že vsi dotični uradi. Pravijo, da je v tej baraki jako prijetno delati, ker ima dovolj svetlobe, a preskrbljeno je tudi za kurjavo. Tudi vojaške oblasti so se preselile v lepo barako, ki stoji med novo tržaško cesto in južnim delom Latermanovega drevoreda, vstric deželnemu

muzeju. Razven teh dveh večih barak pa imamo pisarne po mnogih barakah.

Sodnijsko. Predvčerajšnjem stal je pred tukajšnjim sodiščem 70letni bivši trgovec Andrej Asman, obtožen goljufije. Ubogi stariček bil je nekdanj prillično imovit trgovec, toda nesreča preganjala ga je toliko v trgovini kolikor v njegovi obitelji tolikanj, da je obubožal popolnoma. Na stare dni moral si je služiti kruh kot trgovski pisar, a vesel morale je biti, da je zaslužil le toliko, da ni baš umrl od glada. Kdo plača dobro starega postenjaka, kateremu se tresejo roke od bode, ko je vendar na razpoloženje mladeničev na izbero? A vendar se je stariček Asman preziviljal, kakor se je mogel, dokler — ga niso odpustili iz službe. Lakota je huda stvar, še hujsje pa je, ako očetovsko srce želi poskrbeti za svoje, in tega ne more, ker nima — ničesar. Te skrajno žalostne okoliščine zapeljale so starca, da je zlorabil imé zadnjega svojega gospodarja, trgovca z divjačino g. Zlobca in izvalil trgovcu Gustavu Treo v Ljubljani blaga, vrednega 36 glđ., katerega je razprodal izpod vrednosti, toda z namenom, da poravnava svoj dolg, ko pride zopet do kruha in zaslužka. S solzami v očeh priznal je obtoženec svoj pregrešek, toda sodišče — moralo ga je obsoditi. Vpoštevši pa vse olajšujoče okoliščine, izizreklo je izredno milo obsodbo: Priznalo mu je dva meseca strogega zapora. — 21-letnega mesarskega pomočnika Henrika Bettija iz Trsta, pristojnega v Italijo, obsodilo je tukajšnje sodišče predvčerajšnjem zaradi zabranjene mu vrnitve v Avstrijo, odnosno v Trst, na 3mesečno ječo. Bettio je predvčerajšnjem celó pobegnil iz voza, ki se je ustavil pred sodnijskim poslopjem in tekel, kar se je dalo, po ulici Ss. Martiri, toda ujeli so ga in ga dopeljali tje, kamor je bil namenjen, to je — pred sodišče.

„Slovanski Svet“ prinaša v svoji 41. stev. z dne 25 t. m. to-le vsebino: Po narodopisni razstavi češkoslovanski. — Kaj nas uče dogodki v Zagrebu. — Dopisi (iz Prage). — Književnost. — ženstvo. (Gosp. Gynaekophilu v odgovor.) — Razgled po slovanskem svetu. —

Koledar. Danes (31.): † Volbenk (Volf-gang), škof. — Jutri (1. novembra): God vseh svetnikov. Polna luna. — Solnce izide ob 6. uri 42 min., zatoni ob 4. uri 45 min. — Toplota včeraj: ob 7. uri jutraj 10 stop., ob 2. pop. 16,5 stop. C.

Najnovejše vesti.

Peterburg 29. „Novoje Vremja“ prijavlja brzojavko iz Vladivostoka, da se angleško brodovje zbira v Fu-Canu. Brzojavka pravi, da Anglija išče pridno vzroka ali pretveze, da bi napovedala vojno Kitaju. Na ta način hoče uničiti velike vspehe Rusije na Vztoku ter povišati svoj v zadnji čas propadajoči vpliv.

London 30. V neki tronedstropni hiši dogodila se je strašna ekaplozija. Vsa hiša se je posula, deloma pa tudi sosednje hiše. 4 oseba so ubite, 40 je ranjenih. Vzrok ekaploziji ni znan.

Trgovinske brzojavke.
Budimpešta. Pšenica za jesen 6,58 6,69
Pšenica za pomlad 1896 6,92 do 6,94. Oves za jesen 5,72—5,77. Raž za jesen 6,15—6,25. Koruza za oktober 6,65—6,80. maj-juni 1896 4,53—4,54
Pšenica nova od 75 kil. f. 6,70—6,80. od 70 kil. f. 6,75—6,85. od 60 kil. f. 6,85—6,90. od 50 kil. f. 6,95—7. — od 40 kil. f. 7,10—7,15. od 30 kil. f. 7,20—7,25. prosa 5,30—5,40. rižova 6—6,20.
Pšenica: Ponudbe smerne, povpraševanja boljše
Prodaja 25000 m. st. 2—5 uš. dražje. Riž 5 uš. dražje.
Praga. Neratovskisladkor za november f. 13,60 nova letina 13,65. brez carina. raztoče.
Praga. Contrifugal novi, postavljen v Trst in carino vred odpošiljatev precej f. 31.—. Concaš 32.—. Četvorni 33.—. V glavah (aodih) 32,50.—.

Barra. Kava Santos good average za oktober 92,25 za februar 90,25.

Barra. Santos good average za oktober 75,25 december 75.—. mare 73.—. mirna.

Dunajska borza 30. oktobra 1895		
	včeraj	danes
Državni dolg v papirju	100,35	100,30
„ „ „ v srebru	100,65	100,60
Avstrijska rentna v zlatu	131.—	130,85
„ „ „ v krouah	101,15	101,10
Kreditno akcije	398,20	398,50
London 10 let.	120,90	120,30
Napoleoni	9,54	9,54 1/2
20 mark	11,75	11,77
100 italj. lir	45,20	45,18

Josip Pizzarello

mehanik

izvršuje vsakršne poplave živalnih strojev in dvokoles. Prodaja nove in rabljene živalne stroje in dvokolesa.

Via Madonna del mare šte. 4, uhod via Fontanone, vstric hšt. 12.